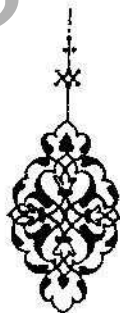


ایدئولوژی اصلاحات

اصلاحات به روایت حلقه‌ی ملکیان

(تحلیل ایدئولوژی سیاسی مصطفی ملکیان)





سرشناسه :
عنوان و نام پدیدآور:

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:
فروست:

شابک:

وضعیت فهرست نویسی:
یادداشت:

شماره کتابشناسی ملی:

اسماعیلی، حمیدرضا، ۱۳۵۸-

ایدئولوژی اصلاحات، اصلاحات به روایت حلقه ملکیان:

تحلیل ایدئولوژی سیاسی مصطفی ملکیان

تهران: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد

انقلاب اسلامی، ۱۳۹۴.

۳۱۲ ص:

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب

اسلامی؛ ۹۶۱، اندیشه سیاسی؛ ۵۷.

۳-۷۵۴-۴۱۹-۹۶۴-۹۷۸

فیپای مختصر.

فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی <http://opac.nlai.ir>

قابل دسترسی است.

۳۷۹۶۴۹۵



مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات

عنوان: ایدئولوژی اصلاحات (اصلاحات به روایت حلقه‌ی ملکیان)

(تحلیل ایدئولوژی سیاسی مصطفی ملکیان)

تألیف: حمیدرضا اسماعیلی

نوبت چاپ: اول، بهار ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

حروف‌چینی و لیتوگرافی: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه مرکز اسناد انقلاب اسلامی

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۱۹-۷۵۴-۳

ISBN 978-964-419-754-3

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، نرسیده به میدان قدس، روبه‌روی پمپ بنزین اسدی، پلاک ۱۹۵۴،

مرکز اسناد انقلاب اسلامی. صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۳۸۹۶ تلفن: ۲۲۲۱۱۱۹۴ تلفکس: ۲۲۲۱۱۱۷۴

www.irdc.ir

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه.....
۱۳	پیشگفتار.....
۲۳	فصل اول: مؤلفه‌ها و زمینه‌های فکری مصطفی ملکیان.....
۲۳	پیش از پروژه‌ی «عقلانیت و معنویت».....
۲۵	درآمد.....
۳۱	بسط همه‌جانبه کلام جدید.....
۳۸	جریان‌شناسی ملکیان از جریان‌های فکری و معنویت‌گرا.....
۴۲	سنت‌گرایی، تجددگرایی و پساتجددگرایی.....
۶۳	فصل دوم: پروژه‌ی عقلانیت و معنویت.....
۶۵	درآمد.....
۶۶	هفت ویژگی انسان معنوی.....
۶۷	زندگی اصیل.....
۷۰	گرایش‌های اگزیستانسیالیستی.....

- ۷۲..... اصلت عقل خودبنیاد
- ۷۵..... معنویت بدون دین
- ۷۸..... «معنویت» نیاز عصر جهانی شدن
- ۸۴..... پیوند معنویت و سکولاریسم
- ۸۶..... قبض و بسط تئوریک زندگی معنوی
- ۸۹..... تأملاتی در ایدئولوژی عقلانیت و معنویت
- ۱۰۵..... فصل سوم: جلوه‌های ایدئولوژی «عقلانیت و معنویت»
- ۱۰۷..... درآمد
- ۱۰۸..... دگرگون‌سازی مفسران دینی (نقد حوزه و روحانیت)
- ۱۱۶..... اصلاح دینی
- ۱۲۱..... تحول‌خواهی در ایمان دینی
- ۱۲۵..... نفی فلسفه‌ی اسلامی، علوم دینی و علوم بومی
- ۱۳۴..... نسبت دین، ایدئولوژی و علم
- ۱۳۷..... تأکید بر اسلام لیبرالیستی یا اسلام تجددگرایانه
- ۱۴۴..... بنیادگرایی «اخلاقی»
- ۱۴۷..... تعارض «فردمحوری» با «هویت جمعی»
- ۱۵۰..... تعارض فردمحوری با ارزش‌های جهانشمول
- ۱۵۳..... نفی تمدن و هویت ایرانی
- ۱۶۱..... «انحطاط فرهنگی» و اصلت فرهنگی در ایدئولوژی ملکیان
- ۱۶۵..... اصلاح سیاسی و حکومت سکولاریستی نخبه‌گرا
- ۱۷۴..... نقش روشنفکر مذهبی در ایدئولوژی ملکیان
- ۱۸۰..... پروژه‌ی عقلانیت و معنویت پس از یک دهه

سخن پایانی.....	۱۸۵
نتیجه.....	۱۹۳
سرگذشت ایدئولوژی به روایت لاکلا و موفه.....	۲۰۵
الف. دوره‌ی تکوین و پیدایش.....	۲۱۱
ب. گسترش و جنبش.....	۲۳۱
ج. افول و پیرایش.....	۲۷۸
نمایه.....	۲۹۵

www.ketab.ir

مقدمه

دوران موسوم به اصلاحات شاهد بروز و ترویج افکار و نظرات التقاطی متعدد و متنوعی بود که می‌خواست دین را به کناری نهد و به معنویت رو آورد. نخست «عبدالکریم سروش» با ترویج نسبیت معرفتی، پلورالیسم دینی، تجربه دینی، ضدیت با اسلام فقهاتی و مرجعیت‌مدار، اخلاق نسبی، طرد حجیت دین، نفی دین در دنیای مدرن و... دقیقاً همان مدعاهای مروجان عرفان‌ها و معنویت‌های نوظهور را مطرح ساخت و راه را برای روشنفکران بعد از خود، باز کرد. سپس مصطفی ملکیان از اواسط دهه‌ی ۷۰، جایگزینی «معنویت» به جای دین را مطرح ساخت. او معتقد بود معنویت یعنی «دین عقلانیت‌یافته و عقلانی‌شده». ملکیان معنویت را غیرتعلّدی، تجربه‌گرا و غیرمبتنی بر مابعدالطبیعه و فاقد شخصیت‌های مقدس و امور مقطعی و محلی تعریف می‌کرد. او در پروژه‌ی عقلانیت و معنویت خود معتقد بود که معنویت یعنی احساس آرامش، شادی، امید و رضایت باطن داشتن و با درون خود کشمکش نداشتن. وی همچنین اظهار داشته است که دین و معنویت دو پدیده‌ی متعارض و متغایرنده و شرط معنویت تعلّق خاطر داشتن به یک دین و مذهب خاص نیست. هر چند ملکیان از «معنویت»، به شدت حمایت کرده است، ولی سخنی از «اسلام معنوی» به میان نیاورده است، شاید به این

دلیل که در معنویت ملکیان، چندان تمایزی میان ادیان مختلف وجود ندارد. مجموعه پیش رو با دسته‌بندی و بررسی افکار و نظرات ملکیان به نقد و ارزیابی روند تحول و تطور فکری او از بنیادگرایی تا پروژه‌ی عقلانیت و معنویت می‌پردازد و در مجموع جایگاه ملکیان را در ایدئولوژی جریان اصلاح‌طلبی مشخص می‌نماید.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی در راستای بررسی جریان‌های فکری ترویج‌شده در دوران اصلاحات و نقد ایدئولوژی اصلاح‌طلبان اقدام به انتشار این اثر نموده است. در پایان ضمن تشکر از محقق محترم از کلیه‌ی همکاران در مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات تقدیر و تشکر می‌شود.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی